

**በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት**

የሰ/መ/ቁ.ጥር 254909

ጥቅምት 07/ቀን 2016 ዓ/ም

ዳኞች፡-እትመት አሰፋ

ደጀኔ አያንሳ

ኑረዲን ከድር

መላኩ ካሣዬ

ሀብታሙ እርቅይሁን

አመልካች፡- ወ/ሮ ነጃት የሱፍ -አልቀረቡም

**ተጠሪዎች፡- 1ኛ. አቶ አራጋው ካሳው } አልቀረቡም
2ኛ. አቶ አስቻለው ሃሳቡ }**

መዝገቡ የተቀጠረው ለምርመራ ሲሆን በዚህ አግባብ በዳኞች የእረፍት ጊዜ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

የሰበር አቤቱታው ሊቀርብ የቻለው አመልካች በ05/03/2016 ዓ.ም ጽፈው ባቀረቡት የሰበር አቤቱታ የደሴ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 28705 በቀን 27/07/2014 ዓ.ም የሰጠውን ውሳኔ የደቡብ ወሎ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ.ቁ. 55278 በቀን 14/11/2014 ዓ.ም በከፊል

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም!

ከሻሻለው በኋላ የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ.ቁ. 0336346 በቀን 16/02/2015 ዓ.ም አሻሽሎ መወሰኑ መሰረታዊ የህግ አተረጓጎም ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ ሊታረም ይገባል በማለታቸው ሲሆን በስር ፍ/ቤት የአሁን አመልካች ከሳሽ ሆነው 1ኛ ተጠሪ ተከሳሽ በሆኑበት የባልና ሚስት ንብረት ክፍፍል ክስ 2ኛ ተጠሪ ጣልቃ ገብ ሆነው ሆነው የቤት ሽያጭን በተመለከተ ጉዳይ ተከራክረዋል፡፡

አመልካች በስር ፍ/ቤት በቀን 05/04/2013 ዓ.ም ጽፈው ባቀረቡት አቤቱታ ከተጠሪ ጋር ከ1999 ዓ.ም ጀምሮ እስከ 2009 ዓ.ም ጋብቻ ሳይፈጽሙ እንደ ባልና ሚስት ሆነው ከሃምሌ 10 ቀን 2009 ዓ.ም ጀምሮ ደግሞ ጋብቻ ፈጽመው ሲኖሩ የነበረ መሆኑን፤ በደሴ ከተማ የሚገኝ አዋሳኝ በክሳቸው የተጠቀሰ በተጠሪ ስም የተመዘገበ ግምቱ ብር 2,500,000.00 (ሁለት ሚሊዮን አምስት መቶ ሺህ) የሆነ ሰርቪስ ያለው ቤት፤ በባንክ ውስጥ በተጠሪ ስም በተከፈተ ሂሳብ የተቀመጠ ገንዘብ እንዲሁም የተለያዩ ተንቀሳቃሽ ንብረቶች ያላቸው መሆኑን፤ ሆኖም ተጠሪ ቤቱን ያለ አመልካች እውቅና ሽጦ የስመ ንብረት ዝውውር ሊያደርግ በሂደት ላይ እያለ አመልካች ባቀረቡት ተቃውሞ ሽያጩ ሊቆም መቻሉን ገልጸው ጋብቻው ፈርሶ ተጠሪ እነዚህን የጋራ ንብረቶች እንዲያከፍላቸውና የግላቸው የሆኑ ንብረቶችን እንዲመልስላቸው ጠይቀዋል፡፡

1ኛ ተጠሪም በቀን 25/05/2013 ዓ.ም ጽፈው ባቀረቡት መልስ እንደ ባልና ሚስት አብረን ኖረናል የምትለው በሀሰት የቀረበ ነው፡፡ ቤቱ የተሸጠ መሆኑን አመልካች ገልጻ ባለበት የሽያጭ ውል ይፍረስልኝ ብላ መጠየቅ ሲገባት ከባልና ሚስት ንብረት ጋር ቀላቅላ ማቅረቧ ተገቢነት የለውም፡፡ ክስ የቀረበበትን ቤት 1ኛ ተጠሪ ከጋብቻ በፊት የሰራሁት ነው፡፡ ከጋብቻ በኋላ የተሰራው የፊኒሽን ስራ ነው፡፡ አመልካች ለቤቱ መሰራት ያበረከቱት አስተዋጽኦ የለም፡፡ ሰርቪስ ቤቱን የሰራሁት የግል ቤቱን አስይገፍ በተበደርኩት ገንዘብ በመሆኑ አመልካች ልትጠይቅ አይገባም፡፡ አመልካች ባያያዘችው የባንክ ስቴትመንት የተመለከተው ገንዘብ በተጠሪ የትውልድ አካባቢ ለሚሰራ መስጊድ በተጠሪ አካውንት የሚሰበሰብ ገንዘብ በመሆኑ ልትጠይቅ አይገባም፡፡ ሌላው ገንዘብ ደግሞ የግል ቤቱን ሽጬ ገቢ የተደረገልኝ ገንዘብ በመሆኑ አመልካችን አይመለከትም፡፡ የቤት እቃዎችን ያመናቸውን እና የከፋቸውን በመዘርዘር የገለጸ ሲሆን ባቀረበው የተከሳሽ ከሳሽነት ክስ ደግሞ አመልካች አረብ አገር ሄዳ በደሞዚ ያገኘችው ገንዘብ የጋራ በመሆኑ ታካፍለኝ፤ ቤት ለመስራት ከአብ.ቁ.ተ የተበደርኩት ብር 70,000.00 (ሰባ ሺህ) የጋራ እዳ ነው ይባላልኝ በማለት ጠይቀዋል፡፡

አመልካችም ደሞዜን ለአመልካች እየላኩለት የነበረ በመሆኑ፤ እንዲሁም ቤት የተሠራው በዚሁ በምልከው ብር ስለሆነና ከኔ ጋር ሆኖ የተበደረው ብድር ስለሌለ ክሱ ውድቅ ይደረግ በማለት ለተከሳሽ ከሳሽነት ክሱ መልስ ሰጥተዋል፡፡

ከዚህ በኋላ 2ኛ ተጠሪ ጣልቃ በመግባት አከራካሪው ቤት ከእዳና እገዳ ነጻ መሆኑን ህጋዊነት ባለው ሰነድ አጣርቼ፤ 1ኛ ተጠሪ ሚስት የሌለው መሆኑን አረጋግጬ ገዝቸው ሰነዶቹን ተረክቤ ቤቱንም በመያዣ ውል አስይገው እየተገለገልኩበት የምገኝ በመሆኑ አመልካችና 1ኛ ተጠሪ በዚህ ቤት ላይ መብት የላቸውም፡፡ አመልካች የቤቱ የጋራ ባለድርሻ ናት የሚባል ከሆነም የግዥ ገንዘቡን ከ1ኛ ተጠሪ ከመጠየቅ በቀር በቤቱ ላይ መብት የላትም እንዲባልኛ እጠይቃለው የሚል ይዘት ያለው አቤቱታ አቅርቦዋል፡፡

አመልካች 2ኛ ተጠሪ ላቀረቡት የጣልቃ ገብ አቤቱታ መልሳቸውን ሲሰጡ 2ኛ ተጠሪ 1ኛ ተጠሪ ጋብቻ የሌለው መሆኑን ማስረጃ አይቼ አረጋግጥኩ ይበሉ እንጂ ያያዙት ማስረጃ የተሰጠው የሽያጭ ውሉ ከተፈጸመ በኋላ መሆኑ ሰነዱ ሐሰተኛ መሆኑን የሚያስረዳ ነው፡፡ ሽያጩ የተደረገው አመልካችና 1ኛ ተጠሪ በጋብቻ ውስጥ እያሉ በመሆኑና አመልካች ፈቃዷን ያልሰጠችበት በመሆኑ ውሉ ፈራሽ ሊሆን ይገባል፡፡ ውል አይፈርስም ከተባለ ቤቱ አሁን ባለው ዋጋ ተገምቶ 1ኛ ተጠሪ ለአመልካች እንዲመልስ ከቤቱ ይዞታ ውጭ የተሰራው ሰርቪስ ቤት የ1ኛ ተጠሪና አመልካች የጋራ ነው ተብሎ እኩል እንድንካፈል ይወሰንልኝ በማለት ተከራክረዋል፡፡

1ኛ ተጠሪ በኩላቸው 2ኛ ተጠሪ ባቀረቡት አቤቱታ መሰረት ቢወሰን ቅሬታ የለኝም በማለት መልስ አቅርቦዋል፡፡

ፍ/ቤቱም የግራ ቀኙን ክርክር እና ማስረጃዎች ከመረመረ በኋላ የቀረቡት ምስክሮች አከራካሪው ቤት የተሠራው አመልካች አረብ አገር ሆኖ በምትልከው ብር መሆኑንና ቤቱም የአመልካችና የ1ኛ ተጠሪ የጋራ ስለመሆኑ ያስረዱ በመሆኑ ቤቱ የጋራ ነው፡፡ በተጠሪ ስም በንግድ ባንክ ተቀማጭ ሆኖ የሚገኘው ገንዘብ ተጠሪ የግሌ ነው በማለት ቢከራከርም ማስረጃ ስላላቀረበበት ገንዘቡ የጋራ ነው፡፡ አመልካች የጠየቀው የግል ንብረቶች ማስረጃ ስላልቀረበባቸው ተቀባይነት የላቸውም፡፡ ተጠሪ ባቀረበው የተከላሽ ከሳሽነት ክስ የጠየቀው የአመልካች ደሞዝ ቤት የተሰራበት መሆኑን ምስክሮች ያረጋገጡ በመሆኑና ቀሪ ገንዘብ ካለም ማስረጃ ስላልቀረበበት ውድቅ ተደርጓል፡፡ ከአብቁተ ተበደርኩ የሚለውም ለትዳር ጥቅም የዋለ ስለመሆኑ በማስረጃ ያልተረጋገጠ በመሆኑ ውድቅ ተደርጓል፡፡ 2ኛ ተጠሪ ያቀረቡትን አቤቱታ በተመለከተ የሽያጭ ውሉ በቀን 06/04/2012 ዓ.ም ተደርጎ 1ኛ ተጠሪ ያላገባ የሚለው ማስረጃ የተሰጠው በቀን 30/04/2012 ዓ.ም የሽያጭ ውሉ ከተደረገ በኋላ በመሆኑ ማስረጃው ተቀባይነት የሌለው በመሆኑና የአመልካች ፈቃድ ሳይጠየቅ በተደረገ የቤት ሽያጭ ውል የአመልካችና የተጠሪ የጋራ ሃብት የሆነውን ቤት የገዙ በመሆኑ ሽያጩ ህገ ወጥ በመሆኑ ፈራሽ ተደርጓል በማለት ወስኗል፡፡

2ኛ ተጠሪም በዚህ ውሳኔ ቅሬታ አድርብኛል በማለት ለደቡብ ወሎ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት የይግባኝ አቤቱታ ያቀረቡ ሲሆን ፍ/ቤቱም ጉዳዩን መርምሮ የስር ፍ/ቤት የሽያጭ ውሉን ፈራሽ ካደረገ በኋላ ተዋዋዩ በተቻለ መጠን ወደ ነበሩበት መመለስ እየነበረበት በዝምታ ማለፉ ተገቢ ባለመሆኑ 1ኛ ተጠሪ ከ2ኛ ተጠሪ የተቀበሉትን የዚህን ቤት የሽያጭ ዋጋ ብር 1,310,000.00 (አንድ ሚሊዮን ሶስት መቶ አስር ሺህ) ለ2ኛ ተጠሪ ሊመልሱ ይገባል በማለት የስር ፍ/ቤት የሰጠውን ውሳኔ በማሻሻል ቀሪውን የውሳኔ ክፍል በማጽናት ወስኗል፡፡

2ኛ ተጠሪ እና አመልካች በተለያዩ መዝገቦች ይህ ውሳኔ ስህተት አለበት በማለት የሰበር አቤቱታ ለክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት ያቀረቡ ሲሆን ችሎቱም መዝገቦቹን አጣምሮ ጉዳዩን መርምሮ የስር ፍ/ቤት የሽያጭ ውሉን ለማፍረስ ምክንያት ካደረጋቸው ነገሮች ውስጥ ቀዳሚው የአመልካች ፈቃድ የለም በሚል ቢሆንም ካርታው በ1ኛ ተጠሪ ስም የተመዘገበ ከመሆኑ አኳያ እና ተጠሪ ትዳር የሌለው ስለመሆኑ ክፍለ ከተማው አጣርቶ ያዋዋላቸው ከመሆኑ አኳያ በ2ኛ ተጠሪ ላይ ቸልተኝነት የሌለ በመሆኑ የስር ፍ/ቤት የአመልካች ፈቃድ አለመኖር መሰረት አድርጎ ውሉን ማፍረሱ ተቀባይነት የሌለው ሲሆን ሌላው ምክንያት ደግሞ 1ኛ ተጠሪ ሽያጩ ከተፈጸመ ከ15 ቀን በኋላ የተሰጠ ትዳር የለኝም የሚለውን ማስረጃ ማያያዛቸው ሲሆን፤ አብዛኛው የውል ክፍል ከተፈጸመና በመሰረታዊ ውሉ ላይ መካከድ ከሌለ በእንደዚህ አይነት ምክንያቶች ውልን ማፍረስ እንደማይቻል የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በሰ.መ.ቁ. 18786 (ቅጽ 4)፤ 36887 (ቅጽ 13) እና 138386 (ቅጽ 22) ትርጉም የሠጠበት በመሆኑና ውሉን ለማፍረስ በህግ ተቀባይነት ያለው ምክንያት የቀረበ ባለመሆኑ ውሉ ፈራሽ ነው መባሉ ተገቢነት ያለው ባለመሆኑ ውሉ የጸና ነው፡፡ 1ኛ ተጠሪ የባንክ ሂሳብ ውስጥ የሚገኘው ገንዘብ ከቤት ሽያጭ ውሉ ያገኘው በመሆኑ ለአመልካች ሊያካፍላት ይገባል በማለት የስር ፍ/ቤቶችን ውሳኔ በማሻሻል ወስኗል፡፡

አመልካችም የስር ፍ/ቤቶች ውሳኔ መሰረታዊ የህግ አተረጓጎም ስህተት የተፈጸመበት በመሆኑ ሊታረም ይገባል በማለት በ05/03/2016 ዓ.ም የተጻፈ የሰበር አቤቱታ ለዚህ ችሎት ያቀረቡ ሲሆን ይዘቱም፦ አከራካሪው ቤት አመልካችና 1ኛ ተጠሪ በትዳር ውስጥ እያሉ የተፈራና የጋራ ለመሆኑ በስር ፍ/ቤት ተረጋግጦ እያለና ተጠሪዎችም ያመኑት ሆኖ እያለ እንዲሁም የተጋቢዎች የጋራ የሆነን ቤት ለመሸጥና ለመለወጥ የተጋቢዎቹ ይሁንታ የሚያስፈልግ መሆኑ በአማራ ክልል የቤተሰብ ህግ አንቀጽ 79 በግልጽ ተደንግጎ ባለበት የአመልካችና የ1ኛ ተጠሪ ንብረት የሆነውን የጋራ ቤት የአመልካች ፈቃድ ሳይጠየቅ 1ኛ እና 2ኛ ተጠሪዎች መሻሻጣቸው በህጉ የተደነገገውን በግልጽ የሚቃረን ሆኖ እያለ የክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት ሽያጩ ህጋዊ ነው በማለት መወሰኑ፤ በባንክ የተቀመጠው ገንዘብ ከቤት ሽያጩ በፊት የተቀመጠ ስለመሆኑ የባንክ ስቴትመንቱ እያሳየ ገንዘቡ ከቤት ሽያጩ የተገኘ ነው ተብሎ መወሰኑ መሰረታዊ የህግ አተረጓጎም ስህተት በመሆኑ የክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት የሰጠው

ውሳኔ ተሸሮ የሽያጭ ውሉ ፈርሶ ድርሻዬን እንድካፈል እንዲሁም በባንክ ያለው ገንዘብ ከቤት ሽያጭ የተገኘ ባለመሆኑ ድርሻዬን እንድካፈል ይወሰንልኝ የሚል ነው፡፡

አቤቱታው የቀረበለት የሰበር አጣሪ ችሎት ጉዳዩን ለዚህ ችሎት ከመራው በኋላ ይህ ችሎት አቤቱታውን መርምሮ፡- የክርክሩ መነሻ በአሁን አመልካችና 1ኛ ተጠሪ መካከል የነበረው የባልና ሚስት ንብረት ክርክር ሆኖ የአሁን 2ኛ ተጠሪ ግራ ቀኙ የጋራ ንብረት ነው በሚል የሚከራከሩበትን ንብረት ከአሁን 1ኛ ተጠሪ በህጋዊ የሽያጭ ውል የገዙት መሆኑን ጠቅሰው ወደ ክርክር በጣልቃ ገብነት በመግባት ያቀረቡት ክርክር በዚያው መዝገብ ላይ ተስተናግዶ እና የውሉ ህጋዊነት ተመርምሮ የተወሰነበት አግባብ ይኸው ሰበር ሰሚ ችሎት በመ.ቁ. 223825 ከሰጠው አስገዳጅ የህግ ትርጉም አንጻር ሊመረመር የሚገባው በመሆኑ ተጠሪዎች መልስ ይስጡበት በማለት ትዕዛዝ ሰጥቷል፡፡

2ኛ ተጠሪም በዚህ ትዕዛዝ መሰረት በ17/10/2016 ዓ.ም የተጻፈ መልስ ያቀረቡ ሲሆን ይዘቱም፡- 2ኛ ተጠሪ አከራካሪውን ቤት ከ1ኛ ተጠሪ ስገዛ በህጉ የሚጠየቁትን ሁሉንም መስፈርቶች አሟልቼ ማለትም 1ኛ ተጠሪ ትዳር የሌለው መሆኑ አግባብነት ካለው አካል የተጻፈ የሰነድ ማስረጃ ተሟልቶ፤ ከእዳና እገዳ ነጻ መሆኑን አረጋግጬ፤ የሽያጭ ውሉ ስልጣን ባለው አካል ፊት ቀርቦ ህጋዊነቱ ተረጋግጦና ተመዝግቦ እንዲሁም ቤቱን የገዛሁት ከምስራብት ከኢትዮጵያ ንግድ ባንክ ጋር ተያይዞ እንደመሆኑ መጠን ባንኩ በራሱ የግዢውን ህጋዊነት አረጋግጦ በመሆኑና አብዛኛው የውል ክፍል ተፈጽሞ በመሰረታዊ ውሉ ላይ መካካድ በሌለበት ሁኔታ የተደረገ በመሆኑ ውሉ ሊፈርስ አይገባም ተብሎ መወሰኑ ተገቢ ነው፡፡ አመልካችና 1ኛ ተጠሪ የሚከራከሩበትን ቤት 2ኛ ተጠሪ የገዛሁና በቤቱ ላይ መብትና ጥቅም ያለኝ በመሆኑ በፍ/ብ/ስ/ስ/ህ/ቁ 41 (1 እስከ 3) መሰረት በክርክሩ ጣልቃ መግባቱ የክርክሩ ይዘትና አድማስ ውስጥ የሚገኝ በመሆኑና መጨረሻ ላይ የሚሰጠው ውሳኔም መብትና ጥቅሜን የሚነካ ሲሆን የሚችል በመሆኑ የስር ፍ/ቤቶች በዚያው መዝገብ አቤቱታየን አከራክረው መወሰናቸው ተገቢነት ያለው በመሆኑ እንዲጸና እጠይቃለው የሚል ነው፡፡

1ኛ ተጠሪም በበኩላቸው በቀን 17/10/2016 ዓ.ም የተጻፈ መልስ ያቀረቡ ሲሆን ይዘቱም፡- አከራካሪውን ቤት ከአመልካች ጋር ጋብቻ ከመፈጸሜ በፊት በ1997 ዓ.ም በተመራሁት ቦታ ላይ በግል ገንዘቤ የሰራሁት የግል ንብረቱ በመሆኑ ያለ አመልካች ፈቃድ መሸጤ ተገቢነት ያለው ነው፡፡ ሽያጩም ተገቢውን መስፈርት አሟልቶ የተደረገ በመሆኑ የአማራ ክልል ሰበር ሰሚ ችሎት የሰጠው ውሳኔ እንዲጸናልኝ እጠይቃለው የሚል ነው፡፡

አመልካችም በ03/11/2016 ዓ.ም የተጻፈ የመልስ መልስ በማቅረብ አቤቱታቸውን አጠናክረዋል፡፡

የክርክሩ አመጣጥ ከላይ የተመለከተው ሲሆን እኛም ያስቀርባል ሲባል የተያዘውን ጭብጥ ከግራቀኙ ክርክር፤ በስር ፍርድ ቤት ከተረጋገጠ ፍሬ ነገሮች እና ከተገቢው ህግ ጋር በማገናዘብ እንደሚከተለው

መርምረናል። በአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት የቤተሰብ ሕግ አዋጅ ቁጥር 79/95 በአንቀጽ 79(ሀ) የባል እና ሚስት ጋራ የሆነን የማይንቀሳቀስ ንብረት መብት ለመሸጥ፣ ለመለወጥ፣ ለማከራየት፣ በመያዣ ወይም በዋስትና ለመስጠት ወይም በማንኛውም መንገድ ለሶስተኛ ወገን ለማስተላለፍ የባል እና ሚስት ስምምነት አስፈላጊ መሆኑን የተመለከተ ሲሆን የስምምነት አለመኖር ውጤት ደግሞ ስምምነቱን ያልሰጠው ተጋቢ ለፍርድ ቤት በሚያቀርበው የዳኝነት ጥያቄ የውል ግዴታው ሊፈርስ እንደሚችል በአንቀጽ 80(1) ተመልክቷል። እነዚህ ድንጋጌዎች ተጣምረው ሲታዩ የባል እና ሚስት የጋራ ንብረትን ወደ ሶስተኛ ወገን በየትኛውም መንገድ ሲተላለፍ የባል እና ሚስቱ ፍቃደኝነት እንደሚያስፈልግ እንዲሁም የአንደኛው ተጋቢ ፍቃደኝነት በሌለበት ሁኔታ ንብረቱ በሌላኛው ተጋቢ ለሶስተኛ ወገን ተላልፎ ከተገኘ ግን ግዴታው ወይም ስምምነቱ ፍርድ ቤት ቀርቦ እንዲፈርስ እስካልተደረገ ድረስ ንብረቱን ለማስተላለፍ የተደረገው ስምምነት የጸና እንደሚሆን የሚያስገነዝቡ ናቸው።

አሁን በያዝነው ጉዳይ አከራካሪውን ቤትና ይዞታ በተመለከተ አመልካች ከሌሎች ንብረቶች ጋር በማካተት በ1ኛ ተጠሪ ላይ በጥቅሉ የንብረት የክፍፍል ጥያቄ ከማቅረባቸው ውጪ በተጠሪዎች መካከል የተደረገው የሽያጭ ውል እንዲፈርስላቸው ዳኝነት የጠየቁ መሆኑን የስር ፍርድ ቤት መዝገብ አያሳይም። ከላይ እንደተመለከተው አከራካሪውን ቤት በተመለከተ አመልካች ከ1ኛ ተጠሪ ጋር የነበራቸው ጋብቻ መሰረት በማድረግ 1ኛ ተጠሪ ቤቱን ያለ አመልካች እውቅና ሽጦ የስመ ንብረት ዝውውር ሊያደርግ በሂደት ላይ እያለ አመልካች ባቀረቡት ተቃውሞ ሽያጩ ሊቆም መቻሉን ገልጸው ጋብቻው ፈርሶ ተጠሪ ይህንን ቤት ጨምሮ የጋራ ንብረቶችን እንዲያካፍላቸውና የግላቸው የሆኑ ንብረቶችን እንዲመልስላቸው ከመጠየቅ ውጪ በተጠሪዎች መካከል የተደረገው ውል ከአመልካች እውቅናና ፈቃድ ውጪ የተደረገ መሆኑን በመጥቀስ የሽያጭ ውሉ እንዲፈርስ ዳኝነት ባልጠየቁበት የፍቺ ውጤት የሆነውን የንብረት ክፍፍል መርምሮ ተገቢውን ፍርድ በመስጠቱ ሂደት ላይ የውሉን ህጋዊነት መርምሮ የውሉን ውጤት ቀሪ የሚያደርግ አልያም ለውሉ ውጤትን የሚሰጥ ውሳኔ መስጠት ባልተጠየቀ ዳኝነት የፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 182/1 ድንጋጌን በመተላለፍ ውሳኔ እንደመስጠት የሚቆጠር ይሆናል። (በሰ/መ/ቁ.223825 እና በተመሳሳይ መዝገቦች የተሰጠውን አስገዳጅ የህግ ትርጉም ይመለከታል።)

ሲጠቃለል ለክርክሩ መሰረት የሆነው ቤት ላይ የሽያጭ ውል መኖሩ እስከተረጋገጠ ድረስ፣ ይህንንም ጠቅሰው አመልካች የፍቺ ውሳኔ እንዲሰጥ እና የጋራ እና የግል ንብረት ክፍፍል ዝርዝር ባቀረቡበት አመልካች በቤቱ ላይ አለኝ የሚሉትን መብት ለመጠየቅ በመጀመሪያ ይህ ውል ስልጣን ባለው አካል ዳኝነት ተጠይቆ በግራቀኝ ተገቢው ክርክር ተደርጎበት፤ በውሉ የሕግ ውጤት ላይ ተገቢው ፍርድ ሊያርፍበት ሲገባ የፍቺ ውጤት የሆነውን የንብረት ክርክር መርምሮ ፍርድ በመስጠቱ ሂደት የክልሉ

ፍርድ ቤቶች የውሉን ህጋዊነት መርምረው አከራካሪውን ቤት በተመለከተ የተለያዩ ውጤት ያለው ውሳኔ መስጠታቸው የስር ፍርድ ቤቶች የክልሉን የቤተሰብ ህግ አንቀጽ 80(1) እና የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕጉን አንቀጽ 182(1) የሚቃረን መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈፀመበት መደምደሚያ ላይ መድረሳቸውን የሚያሳይ በመሆኑ ተከታዩ ተወስኗል፡፡

ውሳኔ

1. የደሴ ከተማ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ.ቁ. 28705 በቀን 27/07/2014 ዓ.ም፤ የደቡብ ወሎ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመ.ቁ. 55278 በቀን 14/11/2014 ዓ.ም እንዲሁም የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ.ቁ. 0336346 በቀን 16/02/2015 ዓ.ም አከራካሪውን ቤት አስመልክቶ የሰጡት የውሳኔ ክፍል በፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ስነስርዓት መመሪያ ቁጥር 17/2015 አንቀጽ 9(1)(ለ) መሰረት ተሽረዋል፡፡ቀሪው የውሳኔ ክፍል አልተነካም፡፡

2. አከራካሪውን ቤት በተመለከተ በተጠሪዎች መካከል የተደረገው የሽያጭ ውል አግባብነት እና የህግ ውጤቱ ፍቺ እና የፍቺ ውጤትን አስመልክቶ ለመመርመር በተከፈተው በስር ፍርድ ቤት መዝገብ የሚስተናገድ አይደለም ብለናል፡፡

3. ይህ ውሳኔ አከራካሪውን ቤት በተመለከተ አመልካች በቤቱ ላይ አለኝ የሚሉትን መብት ክስ አቅርበው ከማረጋገጥ የሚያግዳቸው አይደለም ብለናል፡፡

4. ግራ ቀኙ በሰበር ክርክሩ ምክንያት ያወጡትን ወጪና ኪሳራ የየራሳቸውን ይቻሉ፡፡

ጉዳዩ ውሳኔ ስላገኘ መዝገቡ ተዘግቷል፡፡ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ብ/ም